

بررسی تاثیر دوره های آموزش ضمن خدمت بر توانمندسازی و بهره وری

مدیران و کارکنان (اداره کل ورزش و جوانان استان فارس)

شاپور امین شایان جهرمی^۱، کمال باقری^{۲*}، علی نجار پوریان^۳ و رمضان اکبری^۴

چکیده

هدف از این پژوهش تبیین تاثیر دوره های آموزش های ضمن خدمت بر توانمند سازی و بهره وری مدیران و کارکنان اداره کل ورزش و جوانان فارس می باشد. روش پژوهش از نوع توصیفی - پیمایشی بوده و جامعه آماری پژوهش ۳۲۰ نفر از مدیران و کارکنان اداره کل ورزش و جوانان در سطح استان می باشد که بر اساس جدول کرجسی و مورگان ۱۷۵ نفر به روش نمونه گیری تصادفی ساده به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. جهت گردآوری داده ها از سه پرسشنامه آموزش های ضمن خدمت، توانمند سازی و بهره وری استفاده شد. تحلیل داده ها در دو سطح آمار توصیفی و استنباطی و از روش نرم افزار SPSS انجام گرفت. نتایج پژوهش نشان می دهند که از بین مولفه های آموزش ضمن خدمت، ابعاد یادگیری و مهارت ورزی توانایی پیش بینی قوی تری برای توانمندسازی و روابط ذهنیت مثبت، دانش افزایی و مهارت ورزی توانایی پیش بینی قوی تری برای بهره وری را دارند. روی هم رفته، نتایج پژوهش نشان می دهند آموزش ضمن خدمت بر توانمند سازی و بهره وری جمعیت مورد مطالعه موثر بوده و با توجه به اهمیت مسئله توانمندسازی و بهره وری در ارتقای ورزش و جوانان پیشنهاد می شود توجهی پیشتر به آن مبذول گردد.

واژه های کلیدی: آموزش، توانمندسازی، بهره وری، دوره های آموزش ضمن خدمت، ورزش و جوانان فارس.

۱- استادیار پایه ۲۶ دانشگاه آزاد اسلامی واحد شیراز .

۲- دانشجوی دکتری مدیریت آموزشی دانشگاه آزاد اسلامی واحد بندرعباس و مدرس مدعو دانشگاه فرهنگیان (مرکز آموزش عالی شهید مطهری شیراز).

۳- دکترای علوم قرآن و حدیث و عضو هیئت علمی پردیس شهید چمران دانشگاه فرهنگیان تهران.

۴- کارشناس ارشد علوم اجتماعی.

*نوبنده مسئول مقاله: pajhoooheshgar@gmail.com www.SID.ir

مقدمه

منابع انسانی با ارزش‌ترین دارایی هر سازمان بشمار می‌روند. به بیان دیگر، اثربخشی و موفقیت هر سازمان به افرادی بستگی دارد که آن سازمان را تشکیل داده و در آن انجام وظیفه می‌کنند (olaniyan,2008). پیشرفت شگرف و عمیق در علوم و فنون گوناگون و تاثیرات آن در عرصه‌های گوناگون و فعالیت‌های اداری و خدماتی نهادها و سازمان‌ها، نیاز به آموزش و بهسازی نیروی انسانی شاغل در یک سازمان را افزایش داده و آن را ضروری ساخته است (moshbeki,1998). سازمان‌هایی که ارزش زیادی برای آموزش قائل می‌شوند، منابع زیادی را نیز صرف فرآیند آموزش می‌کنند تا اطمینان یابند که کارکنان در برنامه‌های آموزشی مهارت‌های لازم خود را دریافت کرده‌اند. چنین سازمان‌هایی در بیشینه کردن مزایای آموزشی خود موفق هستند(hunmm,2001). آموزش به فرایند انتقال معلومات، نگرش‌ها و مهارت‌ها از فرد یا گروهی به فرد یا گروه دیگر برای ایجاد تغییرات در ساختارهای شناختی، نگرشی و مهارتی آن‌ها گفته می‌شود (Sadri,2009).

آموزش اصطلاحی است که دامنه آن طیفی گسترده از فعالیت‌ها را در بر می‌گیرد. طول یک فعالیت آموزشی می‌تواند از یک دوره آموزش کوتاه مدت مانند یک گردش صحراوی یک روزه تا یک دوره بهسازی حرفة‌ای با شاگردان و فراغیران متفاوت را در بر گیرد (ventkingteam. 1996). آموزش و بهسازی، آموزش مداوم و برنامه‌ریزی شده به وسیله مدیریت جهت بهبود سطح شایستگی عملکرد زمان می‌باشد. کارکنان نیز برای غلبه بر مسائل و دشواری‌های ناشی از تغییرات سریع از محیط سازمان باید آموزش‌های لازم را بگذرانند تا بهتر بتوانند از استعدادهای خود بهره گرفته و سازمان را در راه رسیدن به اهدافش کمک نمایند(rimerz,2003). یکی از راههای انجام چنین آموزش‌هایی، اجرای آموزش‌های ضمن خدمت می‌باشد که با فراهم اوردن امکان دسترسی کارکنان به آموزش‌های کوتاه مدت سعی در افزایش توانایی‌ها، مهارت‌ها و نگرش‌های آن‌ها دارد (vajargah & fathi,2006). آموزش ضمن خدمت، فرایندی است که بهره‌وری آتی را افزایش می‌دهد و متفاوت با برنامه تعلیمی مدارس می‌باشد (bekr,1962). به بیان دیگر، فرایند اکتساب نظام دار مهارت‌ها، قوانین و نگرش‌هایی است که منجر به بهبود عملکرد افراد در محیط کار می‌شود (goldestone,1993). در تعریفی دیگر، جان.اف.می^۱ در مورد آموزش ضمن خدمت می‌گوید: آموزش ضمن خدمت عبارت است از بهبود نظام دار و مداوم مستخدمین از نظر دانش، مهارت‌ها و رفتارهایی که به رفاه آنان و سازمان محل خدمتشان کمک نمایند (& fathi,2006) (vajargah,2006). آموزش ضمن خدمت هنگاهی بیش‌ترین اثر و کارایی را دارد که لازم باشد یک یا تعداد معودی کارآموز، در یک زمان و برای شغلی مشخص آموزش داده و تربیت شوند. مزیت بزرگ

آموزش ضمن خدمت این است که فراغیر، کاری را که مسئول انجام آن شده است، یاد می‌گیرد و با ابزار و وسایلی که باید بکار گیرد آشنا می‌ود و این آموزش در محیط واقعی کار انجام می‌گیرد (hatami, 2009). در بنیاد آموزش‌های ضمن خدمت این باور وجود دارد که این نوع آموزش‌ها می‌توانند دانش و مهارت مشارکت کنندگان را افزایش دهند و نگرش آن‌ها را ثابت گردانند. این نوع آموزش‌ها هنگامی مفید خواهد بود که اعضاء بخواهند یاد بگیرند و سرپرستان بخواهند یاد بدهند (slowman, 2003). امروزه سازمان‌ها برای فراهم‌سازی فرصت‌های یادگیری برای کارکنان در سطوح متفاوت سازمانی تاکید دارند و از آموزش انتظار می‌رود که تحقق اهداف سازمانی را تسهیل نماید (ghahremani, 2010).

پیشینه پژوهش

نکوئی مقدم و میررضایی (2005, nekuee & mirrezaee) در پژوهشی با عنوان (تأثیر آموزش‌های ضمن خدمت در بهره وری کارکنان دانشگاه علوم پزشکی کرمان) به این نتیجه دست یافتند که: دوره‌های ضمن خدمت، کارکنان را در حل مشکلات کاری و اخذ تصمیم‌ها تواناتر ساخته و توانسته کارکنان را از عهده تحلیل وظایف شغلی بهتر برخوردار سازد. همچنین، دوره‌های آموزشی ضمن خدمت موجب شده کارکنان نیاز به کنترل کم‌تر داشته باشند و سبب افزایش علاقه در انجام کار شده است. دوره‌های آموزش ضمن خدمت در روش برنامه‌ریزی و کیفیت کار آن‌ها تاثیر داشته است. زارعی متین و همکاران (zareie et al, 2007) در پژوهشی با عنوان (بررسی رابطه بین آموزش‌های ضمن خدمت و توانمند سازی کارکنان (در سازمان جهاد کشاورزی استان قم) به این نتیجه دست یافتند که: سطح توانمندی کارکنان مورد بررسی در این سازمان در تمامی ابعاد از میانگین بالاتر است، اما بین سطح توانمندی آنان و ساعت‌های آموزشی ضمن خدمت طی شده، همبستگی مشاهده نشد. نادی و دیگران (nadi et al, 2007) در پژوهشی با عنوان (توانمندسازی کارکنان از راه آموزش‌های ضمن خدمت در شرکت پالایشگاه نفت اصفهان) به این نتیجه رسیدند که: از دیدگاه مدیران، افزایش توانمندی‌های کارکنان از راه آموزش‌های ضمن خدمت تنها در مولفه‌های مسئولیت‌پذیری، راهبرد‌گزینی، سازگاری، رقابت و یادگیری انجام گرفته و در دیگر مؤلفه‌ها این افزایش کم‌تر از حد متوسط بوده است. شریعتمداری و عبدالوس (abduos, 2010, shariatmadari &) در پژوهشی با عنوان (بررسی نقش آموزش مجازی در توانمندسازی کارکنان مدیریت درمان اداره کل تامین اجتماعی استان سمنان از دیدگاه مدیران و کارشناسان ارشد) به این نتیجه رسیدند که مقدار تاثیر آموزش‌های ضمن خدمت از راه آموزش مجازی بر توانمند سازی کارکنان در ابعاد دانش، مهارت و نگرش از دیدگاه مدیران و کارشناسان ارشد بالاتر از حد متوسط بوده است. همچنین، بین آموزش‌های مجازی و افزایش توانمندسازی

کارکنان بر حسب متغیرهای جمعیت شناختی شامل جنسیت، مدرک تحصیلی، رشته تحصیلی، سابقه خدمت و سنین گوناگون معناداری مشاهده نشد (shariatmadari & abdus, 2010). اسلامی و همکاران (2011, eslami et al) در پژوهش خود با عنوان (بررسی تاثیر آموزش‌های ضمن خدمت بر مقدار توانمندسازی کارکنان دانشگاه آزاد اسلامی (حوزه معاونت اداری و مالی سازمان مرکزی) به این نتیجه رسیدند که از نظر کارکنان، آموزش‌های ضمن خدمت در توسعه ابعاد توانمند سازی کارکنان نقش دارد. تقدیسی و همکاران (taghdisi et al, 2011,) در پژوهشی با عنوان (بررسی تاثیر آموزش بر توانمندسازی رابطین بهداشت مراکز بهداشت غرب تهران و عوامل مؤثر بر آن در سال ۲۰۰۹) به این نتیجه رسیدند که: همبستگی معناداری میان متغیر زمینه‌ای سن و اعتماد به نفس (۰.۲۶۹٪) و توانای حل مسئله (۰.۱٪) نشان داد، همچنین، پس از مداخله افزایش معنی‌داری در شاخص‌های اعتماد به نفس (۰.۲٪)، عزت نفس و کنترل (۰.۰۳٪)، خودکارآمدی (۰.۱۴٪) و مهارت‌های حل مسئله (۰.۰۰۰۱٪) گروه آزمون دیده شد. روی هم رفته، نتایج پژوهش نشان می‌دهند آموزش توانمند سازی جمعیت مورد مطالعه مؤثر بوده و با توجه به اهمیت مسئله توانمند سازی در ارتقای سلامت پیشنهاد می‌شود توجهی بیشتر به آن مبذول شود. شاه کرمی پور و تیرگر (shahkarami & tirgar, 2012) در پژوهشی با عنوان «رابطه دوره‌های آموزش ضمن خدمت و توانمندسازی کارکنان در شعب بانک مسکن کرمان» به این نتیجه رسیدند که: بین چگونگی اجرای دوره‌های آموزش ضمن خدمت و توانمند سازی کارکنان رابطه مستقیم و معنی‌داری وجود دارد. حیدری نژاد و همکاران (heydari, nejad et al, 2012) در پژوهشی با عنوان «بررسی تاثیر دوره‌های آموزش ضمن خدمت بر توانمند سازی دبیران تربیت بدنی شهر اهواز» به این نتیجه دست یافتند که: بین دوره‌های آموزش ضمن خدمت با توانمندسازی رابطه‌ای مثبت و معنادار وجود دارد. همچنین، بین دیدگاه زنان و مردان در مورد میزان افزایش توانمندسازی بر اثر دوره‌های آموزش ضمن خدمت تفاوت معناداری مشاهده شده که این مقدار در میان دبیران زن بیشتر از دبیران مرد بود. نتایج تحلیل رگرسیون چندگانه نشان دادند از میان دوره‌های گوناگون آموزش ضمن خدمت، دوره‌های تخصصی پیش‌بینی کننده قویتری برای توانمندسازی دبیران تربیت بدنی می‌باشد. اصغری و جلیلیان (asghari & jalilian, 2012) در پژوهشی با عنوان «بررسی تاثیر آموزش ضمن خدمت کارکنان بر بهره وری آنان در جمعیت هلال احمر استان کرمانشاه» به این نتیجه دست یافتند که: آموزش ضمن خدمت میزان اعتماد به نفس کارکنان آموزش دیده را با توجه به جنسیت افزایش داده است. رئوفی و قوچانی دروس (raofi & ghuchani daruos, 2001) در پژوهشی با عنوان «تاثیر آموزش ضمن خدمت بر مقدار کارایی و بهره وری مدیران و کارکنان مدارس» به این نتیجه رسیدند که: ۱- مدیران آموزش دیده در برقراری روابط انسانی و ایجاد محیطی صمیمی نسبت به مدیران آموزش ندیده از دیدگاه معلمان عملکردی بهتر داشته و

اثربخش تر می باشند. ۲- مدیران آموزش دیده در زمینه های «اهمیت دادن به آموزش کارکنان» دارای عملکرد بهتری بوده و کارایی بیشتری دارند. ۳- مدیران آموزش دیده در زمینه «استقبال از تغییرات و نوآوری ها در سازمان» عملکردی بهتر دارند. ۴- مدیران آموزش دیده در زمینه «اعتماد به نفس در انجام امور» نسبت به مدیران آموزش ندیده از عملکرد بالاتری برخوردارند. ۵- مدیران آموزش دیده در زمینه «رعایت شرح وظایف شغلی نسبت به مدیران آموزش ندیده از دیدگاه معلمان دارای عملکرد بهتری می باشند.

پرسشی ها و فرضیه های پژوهش

پرسشی های پژوهش

- ۱- آیا برنامه های آموزش ضمن خدمت در احساس شایستگی کارکنان نقش داشته است؟
- ۲- آیا برنامه های آموزش ضمن خدمت در احساس استقلال کارکنان نقش داشته است؟
- ۳- آیا برنامه های آموزش ضمن خدمت در احساس مؤثر بودن کارکنان نقش داشته است؟
- ۴- آیا برنامه های آموزش ضمن خدمت در احساس معنی دار بودن شغل کارکنان نقش داشته است؟
- ۵- آیا برنامه های آموزش ضمن خدمت در احساس اعتماد میان همکاران کارکنان نقش داشته است؟
- ۶- آیا برنامه های آموزش ضمن خدمت در توان و آمادگی کاری کارکنان نقش داشته است؟
- ۷- آیا برنامه های آموزش ضمن خدمت در وضوح یا ادراک نقش و شناخت شغل کارکنان نقش داشته است؟
- ۸- آیا برنامه های آموزش ضمن خدمت در حمایت سازمانی کارکنان نقش داشته است؟
- ۹- آیا برنامه های آموزش ضمن خدمت در تمایل (انگیزش) کارکنان نقش داشته است؟
- ۱۰- آیا برنامه های آموزش ضمن خدمت در ارزیابی (باز خورد) کارکنان نقش داشته است؟
- ۱۱- آیا برنامه های آموزش ضمن خدمت در محیط یا سازگاری محیطی کارکنان نقش داشته است؟

فرضیه های پژوهش

- ۱- ابعاد آموزش ضمن خدمت قادر به پیش بینی توانمندسازی می باشد.
- ۲- ابعاد آموزش ضمن خدمت قادر به پیش بینی بهره وری می باشد.

روش پژوهش

این طرح از لحاظ هدف جزء پژوهش های کاربردی و از لحاظ شیوه گردآوری داده ها جزء پژوهش های «توصیفی - پیمایشی» می باشد. جامعه آماری این پژوهش تمامی مدیران و کارکنان اداره کل ورزش و جوانان استان فارس می باشد که در زمان انجام پژوهش ۳۲۰ نفر می باشند. برای تعیین حجم نمونه آماری از جدول «کرجسی و مورگان» (cerjesi & morgan) استفاده شد که از جامعه آماری مورد مطالعه به صورت نمونه گیری تصادفی طبقه ای ۱۷۵ نفر برآورد شد. از آن جا که مقایسه کارکنان بر اساس پست سازمانی، ساقه خدمت، سن و سطح تحصیلات از اهداف این پژوهش بوده، روش نمونه گیری تصادفی طبقه ای مناسب با حجم استفاده شد. ابزار گردآوری داده ها پرسشنامه می باشد. در این پژوهش از سه پرسش نامه محقق ساخته آموزش ضمن خدمت، توانمندسازی اسپرتیز (spertizer, 1995) و بهره وری (مدل اچیو) به وسیله هرسی، بلانچارد و گلد اسمیت استفاده شده است. پرسش نامه آموزش ضمن خدمت شامل ۸ بعد (تامین نیازهای فردی، تامین نیازهای اجتماعی، مهارت ورزی، یادگیری، تقویت روحیه و علاقه مندی به کار، کیفیت زندگی کاری، دانش افزایی و ذهنیت مثبت) و ۳۲ پرسش می باشد که در یک مقیاس پنج درجه ای بر اساس طیف لیکرت تنظیم شده و آموزش ضمن خدمت را ارزیابی می کند. پرسش نامه توانمندسازی اسپرتیز دارای ۵ بعد احساس استقلال، احساس شایستگی، احساس مؤثر بودن، احساس معنی دار بودن شغل و احساس اعتماد سیال همکاران است که دارای ۲۰ گویه و ۵ بعد می باشد و گویه های (۴-۱۳، احساس شایستگی) (۵-۸، احساس استقلال)، (۹-۱۲، احساس مؤثر بودن)، (۱۳-۱۶، احساس معنی دار بودن شغل) و (۱۷-۲۰، احساس اعتماد میان همکاران) را ارزیابی می کند. هر یک از عبارت های این پرسش نامه در طیف ۵ درجه ای مقیاس لیکرت (از کاملاً موافق تا کاملاً مخالف) تنظیم شده است که برای نمره گذاری پاسخ ها با در نظر گرفتن درجه بندی پیوستار برای گویه های مثبت به پاسخ کاملاً موافق تا کاملاً مخالف به ترتیب امتیاز های ۱ تا ۵ تعلق خواهد گرفت. بنابراین، بیشترین نمره برای پرسش نامه ۱۰۰ و کمترین نمره ۲۰ خواهد بود. در این پژوهش، پژوهشگر پس از گردآوری داده ها برای تعیین پایایی پرسش نامه توانمندسازی از روش آلفای کرونباخ استفاده کرد که مقدار آن ۰.۸۴۲ می باشد که نشان دهنده پایایی ابزار می باشد. پرسش نامه بهره وری (مدل اچیو) به وسیله هرسی و بلانچارد و گلد اسمیت (hersi & Blanchard & gold esmit) بمنظور کمک به مدیران در تعیین علت وجود مشکلات عملکرد و بوجود آوردن استراتژی های تغییر، طرح ریزی شد (moshbeki, 2001). هرسی و گلد اسمیت، هفت متغیر مربوط به مدیریت عملکرد اثر بخش را از میان دیگران برگزیده اند و با ترکیب حروف نخست هریک از متغیر های عملکرد، واژه هفت حرفی ACHIEVE را برای بخاطر سپردن مطرح کردند. هفت واژه در برگیرنده مدل اچیو عبارتند از: توانایی، وضوح، کمک، انگیزه، ارزیابی، اعتبار و محیط.

پرسشنامه شامل ۷ بعد و ۳۲ گویه است و گویه‌های (۱-۲-۳، توان و آمادگی کاری) (۶-۷-۸)، (۹-۱۰-۱۱-۱۲-۱۳-۲۰-۲۳-۲۴)، (۱۴-۱۵-۱۶-۱۷-۱۸-۱۹)، (۲۵-۲۲-۲۱-۵-۴)، (۲۶-۲۷-۲۸-۲۹)، (۳۰)، (۳۱)، (۳۲-۳۱)، (محیط یا سازگاری محیطی) را ارزیابی می‌کند. پرسش‌های پرسشنامه بر اساس طیف لیکرت امتیازبندی شده است. امتیاز‌های پرسشنامه بهره وری اچیو عبارت است از: خیلی کم = ۱ کم = ۲ تا حدودی = ۳ خیلی زیاد = ۵ بیشترین امتیاز ممکن ۱۶۰ و کمترین آن ۳۲ خواهد بود. حقیقت جو (۲۰۰۵) روایی این پرسشنامه با آزمون پیرسون ۲۸۳/۵ گزارش کرده است (حقیقت جو، ۲۰۰۵). در این پژوهش، پژوهشگر پایایی این پرسشنامه را از روش آلفای کرونباخ ۹۱٪ گزارش کرده است.

یافته‌های پژوهش

پرسش نخست: آیا برنامه‌های آموزش ضمن خدمت در احساس شایستگی کارکنان نقش داشته است؟

بمنظور بررسی پرسش نخست، ابتدا میانگین ارزش عددی شاخص‌های مربوط به ابعاد توانمندسازی برای هر یک از پاسخ دهنده‌گان محاسبه و سپس از آزمون t تک نمونه‌ای جهت آزمون فرضیه‌های پژوهش استفاده شده که نتایج در جدول ۱ ارایه شده است.

جدول ۱- مقایسه میانگین نمره‌های پاسخ دهنده‌گان به شاخص‌های بعد احساس شایستگی کارکنان.

n	p	t	انحراف معیار	میانگین	شاخص‌ها
۱۰۰	۰/۰۰۱	۵/۴	۰/۴۶	۲/۶۱	اول
۱۰۰	۰/۰۰۱	۵/۴	۰/۵۲	۲/۵۹	دوم
۱۰۰	۰/۰۰۱	۵/۴	۰/۴۵	۲/۷۳	سوم
۱۰۰	۰/۰۰۱	۵/۴	۰/۵۲	۲/۷۹	چهارم

بر اساس یافته‌های جدول ۱، مشاهده شده در سطح خطای $P \leq 0.05$ معنی دار بوده، بنابراین از نظر کارکنان آموزش‌های ضمن خدمت می‌تواند احساس شایستگی در کارکنان بوجود آورد.

پرسش دوم: آیا برنامه‌های آموزش ضمن خدمت در احساس استقلال کارکنان نقش داشته است؟

بمنظور بررسی پرسش دوم، ابتدا میانگین ارزش عددی شاخص‌های مربوط به ابعاد توانمندسازی برای هر یک از پاسخ دهنده‌گان و سپس از آزمون t تک نمونه‌ای جهت آزمودن فرضیه‌های پژوهش استفاده شد. نتایج در جدول ۲ ارایه شده است.

جدول ۲- مقایسه میانگین نمرات پاسخ دهنده‌گان به شاخص‌های بعد احساس شایستگی کارکنان.

شاخص‌ها	میانگین	انحراف معیار	t	p	n
پنجم	۲/۶۵	%۴۱	۵/۳	.۰۰۰۱	۱۰۰
ششم	۲/۷۱	%۴۲	۵/۳	.۰۰۰۱	۱۰۰
هفتم	۲/۸۲	%۴۷	۵/۳	.۰۰۰۱	۱۰۰
هشتم	۲/۹۶	%۷۳	۵/۳	.۰۰۰۱	۱۰۰

بر اساس یافته‌های جدول ۲، t مشاهده شده در سطح خطای $P \leq 0.05$ معنی‌دار بوده، بنابراین از نظر کارکنان آموزش‌های ضمن خدمت می‌تواند احساس استقلال در کارکنان بوجود آورد. پرسش سوم: آیا برنامه‌های آموزش ضمن خدمت در احساس موثر بودن کارکنان نقش داشته است؟ بمنظور بررسی پرسش سوم، ابتدا میانگین ارزش عددی شاخص‌های مربوط به ابعاد توانمندسازی برای هر یک از پاسخ دهنده‌گان محاسبه و سپس از آزمون t تک نمونه‌ای جهت آزمودن فرضیه‌های پژوهش استفاده شد. نتایج در جدول ۳ ارایه شده است.

جدول ۳- مقایسه میانگین نمرات پاسخ گویان به شاخص‌های بعد احساس مؤثر بودن کارکنان.

شاخص‌ها	میانگین	انحراف معیار	t	p	n
نهم	۲/۴۵	%۳۹	۵/۵	.۰۰۰۱	۱۰۰
دهم	۲/۶۳	%۴۲	۵/۵	.۰۰۰۱	۱۰۰
یازدهم	۲/۶۸	%۴۹	۵/۵	.۰۰۰۱	۱۰۰
دوازدهم	۳/۰۱	%۵۷	۵/۵	.۰۰۰۱	۱۰۰

بر اساس یافته‌های جدول ۳، t مشاهده شده در سطح خطای $P \leq 0.05$ معنی‌دار بوده، بنابراین از نظر کارکنان آموزش‌های ضمن خدمت می‌تواند احساس مؤثر بودن را در کارکنان بوجود آورد. پرسش چهارم: آیا برنامه‌های آموزش ضمن خدمت در احساس معنی‌دار بون شغل کارکنان نقش داشته است؟

بمنظور بررسی پرسش چهارم، ابتدا میانگین ارزش عددی شاخص‌های مربوط به ابعاد توانمندسازی برای هر یک از پاسخ‌دهنده‌گان محاسبه و سپس از آزمون t تک نمونه‌ای برای آزمودن فرضیه‌های پژوهش استفاده شد. نتایج در جدول ۴ ارایه شده است.

جدول ۴- مقایسه میانگین نمره‌های پاسخ دهنده‌گان به شاخص‌های بعد احساس معنی‌دار بودن شغل کارکنان.

n	p	t	انحراف معیار	میانگین	شاخص‌ها
۱۰۰	۰/۰۰۱	۵/۴	۰/۷۶	۲/۹۰	سیزدهم
۱۰۰	۰/۰۰۱	۵/۴	۰/۵۷	۳/۰۱	چهاردهم
۱۰۰	۰/۰۰۱	۵/۴	۰/۳۹	۲/۴۵	پانزدهم
۱۰۰	۰/۰۰۱	۵/۴	۰/۴۰	۲/۶۷	شانزدهم

بر اساس یافته‌های جدول ۴، مشاهده شده در سطح خطای $P \leq 0/05$ معنی‌دار بوده، بنابراین از نظر کارکنان آموزش‌های ضمن خدمت می‌تواند در کارکنان احساس معنی‌دار بودن شغل را ایجاد کند.

پرسش پنجم: آیا برنامه‌های آموزش ضمن خدمت در احساس اعتماد میان همکاران نقش داشته است؟

منظور بررسی پرسش پنجم، ابتدا میانگین ارزش عددی شاخص‌های مربوط به ابعاد توانمندسازی برای هر یک از پاسخ‌دهنده‌گان محاسبه و سپس از آزمون t تک نمونه‌ای جهت آزمودن فرضیه‌های پژوهش استفاده گردید. نتایج در جدول ۵ ارایه شده است.

جدول ۵- مقایسه میانگین نمره‌های پاسخ دهنده‌گان به شاخص‌های بعد احساس اعتماد میان همکاران.

n	p	t	انحراف معیار	میانگین	شاخص‌ها
۱۰۰	۰/۰۰۱	۵/۱	۰/۴۷	۲/۵۱	هفدهم
۱۰۰	۰/۰۰۱	۵/۱	۰/۴۱	۲/۵۲	هجدهم
۱۰۰	۰/۰۰۱	۵/۱	۰/۵۸	۲/۸۱	نوزدهم
۱۰۰	۰/۰۰۱	۵/۱	۰/۵۰	۲/۹۰	بیستم

بر اساس یافته‌های جدول ۵، مشاهده شده در سطح خطای $P \leq 0/05$ معنی‌دار بوده، بنابراین از نظر کارکنان آموزش‌های ضمن خدمت می‌تواند منجر به احساس اعتماد میان همکاران شود.

پرسش ششم: آیا برنامه‌های آموزش ضمن خدمت در توان و آمادگی کاری کارکنان نقش داشته است؟

جدول ۶- مقایسه میانگین نمره های پاسخ دهنده های به شاخص های بعد توان و آمادگی کارکنان.

شاخص ها	میانگین	انحراف معیار	t	p	n
نخست	۲/۸۳	۰/۵۹	۵/۱	۰/۰۰۱	۱۰۰
دوم	۲/۸۴	۰/۶۲	۵/۱	۰/۰۰۱	۱۰۰
سوم	۲/۸۴	۰/۶۲	۵/۱	۰/۰۰۱	۱۰۰
چهارم	۲/۸۸	۰/۶۳	۵/۱	۰/۰۰۱	۱۰۰

بر اساس یافته های جدول ۶، t مشاهده شده در سطح خطای $P \leq 0/05$ معنی دار بوده، بنابراین از نظر کارکنان آموزش های ضمن خدمت می تواند توان و آمادگی کاری در کارکنان را بوجود آورد.
سوال هفتم: آیا برنامه های آموزش ضمن خدمت در وضوح یا ادراک نقش و شناخت شغل کارکنان نقش داشته است؟

جدول ۷- مقایسه میانگین نمره های پاسخ دهنده های به شاخص های بعد وضوح یا ادراک نقش و شناخت.

شاخص ها	میانگین	انحراف معیار	t	p	n
نخست	۲/۶۳	۰/۱۲	۵/۲	۰/۰۰۱	۱۰۰
دوم	۲/۷۱	۰/۴۲	۵/۲	۰/۰۰۱	۱۰۰
سوم	۲/۷۱	۰/۴۰	۵/۲	۰/۰۰۱	۱۰۰
چهارم	۲/۹۰	۰/۷۶	۵/۲	۰/۰۰۱	۱۰۰

بر اساس یافته های جدول ۷، t مشاهده شده در سطح خطای $P \leq 0/05$ معنی دار بوده، بنابراین از نظر کارکنان آموزش های ضمن خدمت می تواند وضوح یا ادراک نقش و شناخت شغل کارکنان را بوجود آورد.

پرسش هشتم: آیا برنامه های آموزش ضمن خدمت در حمایت سازمانی کارکنان نقش داشته است؟

جدول ۸- مقایسه میانگین نمره های پاسخ دهنده های به شاخص های بعد احساس شایستگی.

شاخص ها	میانگین	انحراف معیار	t	P	n
نخست	۲/۶۵	۰/۴۷	۵/۴	۰/۰۰۱	۱۰۰
دوم	۲/۶۸	۰/۴۹	۵/۴	۰/۰۰۱	۱۰۰
سوم	۲/۷۱	۰/۴۰	۵/۴	۰/۰۰۱	۱۰۰
چهارم	۲/۸۱	۰/۵۸	۵/۴	۰/۰۰۱	۱۰۰

بر اساس یافته های جدول ۸، t مشاهده شده در سطح خطای $P \leq 0/05$ معنی دار بوده، بنابراین از نظر کارکنان آموزش های ضمن خدمت می تواند حمایت سازمانی در کارکنان را بوجود آورد.

پرسش نهم: آیا برنامه‌های آموزش ضمن خدمت در انگیزش کارکنان نقش داشته است؟

جدول ۹- مقایسه میانگین نمره‌های پاسخ‌دهندگان به شاخص‌های بعد احساس شایستگی.

n	P	t	انحراف معیار	میانگین	شاخص‌ها
۱۰۰	.۰/۰۰۱	۵/۸	.۰/۵۸	۲/۸۱	نخست
۱۰۰	.۰/۰۰۱	۵/۸	.۰/۵۹	۲/۸۳	دوم
۱۰۰	.۰/۰۰۱	۵/۸	.۰/۶۲	۲/۸۴	سوم
۱۰۰	.۰/۰۰۱	۵/۸	.۰/۷۶	۲/۹۰	چهارم

بر اساس یافته‌های جدول ۹، t مشاهده شده در سطح خطای $P \leq 0.05$ معنی‌دار بوده، بنابراین، از نظر کارکنان آموزش‌های ضمن خدمت می‌تواند انگیزش در کارکنان را بوجود آورد.

پرسش دهم: آیا برنامه‌های آموزش ضمن خدمت در ارزیابی (بازخورد) کارکنان نقش داشته است؟

جدول ۱۰- مقایسه میانگین نمره‌های پاسخ‌دهندگان به شاخص‌های بعد بازخورد.

n	P	t	انحراف معیار	میانگین	شاخص‌ها
۱۰۰	.۰/۰۰۱	۵	.۰/۳۹	۲/۴۵	نخست
۱۰۰	.۰/۰۰۱	۵	.۰/۵۰	۲/۵۳	دوم
۱۰۰	.۰/۰۰۱	۵	.۰/۴۲	۲/۶۳	سوم
۱۰۰	.۰/۰۰۱	۵	.۰/۴۲	۲/۷۱	چهارم

بر اساس یافته‌های جدول ۱۰، t مشاهده شده در سطح خطای $P \leq 0.05$ معنی‌دار بوده، بنابراین از نظر کارکنان آموزش‌های ضمن خدمت می‌تواند ارزیابی (بازخورد) در کارکنان را بوجود آورد.

پرسش یازدهم: آیا برنامه‌های آموزش ضمن خدمت در سازگاری محیطی کارکنان نقش داشته است؟

جدول ۱۱- مقایسه میانگین نمره‌های پاسخ‌دهندگان به شاخص‌های بعد سازگاری محیطی کارکنان.

n	P	t	انحراف معیار	میانگین	شاخص‌ها
۱۰۰	.۰/۰۰۱	۴/۵	.۰/۵۰	۲/۸۲	نخست
۱۰۰	.۰/۰۰۱	۴/۵	.۰/۵۳	۲/۸۵	دوم
۱۰۰	.۰/۰۰۱	۴/۵	.۰/۷۶	۲/۹۰	سوم
۱۰۰	.۰/۰۰۱	۴/۵	.۰/۵۱	۲/۹۵	چهارم

بر اساس یافته‌های جدول ۱۱، t مشاهده شده در سطح خطای $P \leq 0.05$ معنی‌دار بوده، بنابراین، از نظر کارکنان آموزش‌های ضمن خدمت می‌تواند سازگار محیطی در کارکنان را بوجود آورد.

فرضیه نخست: ابعاد آموزش ضمن خدمت قادر به پیش‌بینی توانمندسازی می‌باشد.

جدول ۱۲- جدول تحلیل واریانس و مشخصه‌های آماری رگرسیون بین ابعاد آموزش ضمن خدمت و توانمندسازی.

گام ها	متغیرها	R	R^2	F	P<	β	T	p<
گام نخست	یادگیری	۰/۳۵۳	۰/۱۲	۱۵/۴	۰/۰۰۱	-۰/۲۷۴	-۲/۸	۰/۰۰۵
گام دوم	یادگیری، مهارت‌ورزی	۰/۳۹۶	۰/۱۵	۱۰/۰۳	۰/۰۰۱	-۰/۱۹۶	-۲/۰۳	۰/۰۴

با توجه به جدول بالا می‌توان متوجه شد که رگرسیون تا دو گام پیش رفته است و داده‌های جدول بالا نشان می‌دهد که نسبت F و سطح معناداری آن در مرحله نخست بیانگر اثر معنادار متغیر یادگیری در معادله رگرسیون است. در این مرحله اثر رگرسیون ($F = 15/4$) بدست آمده که در سطح معناداری (۰/۰۰۱) معنادار می‌باشد و ضریب تعیین محاسبه شده بر اساس این متغیر (۰/۱۲) است، یعنی این متغیر ۱۲ درصد واریانس متغیر توانمندسازی را پیش‌بینی می‌کند. در مرحله دوم متغیرهای یادگیری و مهارت‌ورزی وارد معادله شده‌اند. اثر رگرسیون ($F = 10/۰۳$) بدست آمده که در سطح (۰/۰۰۱) معنادار می‌باشد. ضریب تعیین پیش‌بینی برای این متغیرها (۰/۱۵) بدست آمده است، یعنی این دو متغیر در کل ۱۵ درصد متغیر واریانس متغیر توانمندسازی را پیش‌بینی می‌کند.

فرضیه دوم: ابعاد آموزش ضمن خدمت قادر به پیش‌بینی بهره‌وری می‌باشد.

جدول ۱۳- جدول تحلیل واریانس و مشخصه‌های آماری رگرسیون بین ابعاد آموزش ضمن خدمت و بهره‌وری.

گام ها	متغیرها	R	R^2	F	P<	β	T	p<
گام اول	ذهنیت مثبت	۰/۵۷۲	۰/۳۲	۵۳/۰۵	۰/۰۰۱	۰/۳۸۲	۴/۳	۰/۰۰۱
گام دوم	ذهنیت مثبت ، دانش افزایی	۰/۶۲۳	۰/۳۸	۳۴/۱	۰/۰۰۱	۰/۲۲۲	۲/۶	۰/۰۰۸
گام سوم	ذهنیت مثبت، دانش افزایی، مهارت‌ورزی	۰/۶۴۶	۰/۴۱	۲۵/۵	۰/۰۰۱	۰/۲۰۵	۲/۳	۰/۰۲

با توجه به جدول بالا می‌توان متوجه شد که رگرسیون تا سه گام پیش رفته است و داده‌های جدول بالا نشان می‌دهند که نسبت F و سطح معناداری آن در مرحله نخست بیانگر اثر معنادار متغیر ذهنیت مثبت در معادله رگرسیون است. در این مرحله اثر رگرسیون ($F=53/05$) بدست آمده که در سطح معناداری (۰/۰۰۱) معنادار می‌باشد و ضریب تعیین محاسبه شده بر اساس این متغیر (۰/۳۲) است، یعنی این متغیر ۳۲ درصد واریانس متغیر بهره وری را پیش‌بینی می‌کند. در مرحله دوم متغیرهای ذهنیت مثبت و دانش افزایی وارد معادله شده‌اند. اثر رگرسیون ($F=34/1$) بدست آمده که در سطح (۰/۰۰۱) معنادار می‌باشد. ضریب تعیین پیش‌بینی برای این متغیرها (۰/۳۸) بدست آمده است. یعنی این دو متغیر روی هم ۳۸ درصد متغیر واریانس متغیر بهره وری را پیش‌بینی می‌کند. در مرحله سوم متغیرهای ذهنیت مثبت، دانش افزایی و مهارت‌ورزی وارد معادله شده‌اند. اثر رگرسیون ($F=25/5$) بدست آمده که در سطح (۰/۰۰۱) معنادار می‌باشد. ضریب تعیین پیش‌بینی برای این متغیرها (۰/۴۱) بدست آمده است، یعنی این سه متغیر روی هم ۴۱ درصد متغیر واریانس متغیر بهره وری را پیش‌بینی می‌کنند.

بحث و نتیجه‌گیری

این مطالعه در دوازده پرسشن تأثیر آموزش‌های ضمن خدمت (کوتاه مدت) بر توانمندسازی و بهره‌وری کارکنان اداره کل ورزش و جوانان فارس را در یازده بعد (احساس شایستگی، احساس استقلال، احساس مؤثر بودن، احساس معنی‌دار بودن شغل، احساس اعتماد میان همکاران، توان و آمادگی کاری، وضوح یا ادراک نقش و شناخت شغل، حمایت سازمانی، تمایل و انگیزش، ارزیابی بازخورد)، محیط (سازگاری محیطی) مورد بررسی و سنجش قرار داده است. نتایج بدست آمده از بررسی‌های آماری نشان دادند که از نظر پاسخ‌دهندگان، آموزش‌های ضمن خدمت می‌تواند منجر به تمامی ابعاد توانمند سازی و بهره‌وری کارکنان شود. به بیان دیگر، تمامی پرسش‌های پژوهش در سطح خطای ۰/۰۵ مورد تأیید قرار گرفت. در پرسشن نخست به بررسی نقش آموزش ضمن خدمت و توانمندسازی کارکنان در بعد احساس شایستگی کارکنان مرتبط است. به باور اسپریتیز، دادند که آموزش‌های ضمن خدمت با احساس شایستگی کارکنان مرتبط است. به باور اسپریتیز، افرادی که دارای تحصیلاتی بالاتر هستند، عموماً از چشم انداز شغلی بهتر، تحریک شغلی و فرصت استخدامی بیشتری برخوردارند و به همین دلیل، دارای احساس شایستگی لازم برای انجام دادن وظایف و اگذار شده هستند و می‌توانند بر پیامدهای این وظایف مؤثر واقع شوند و دارای وظایف معنی‌داری باشند. باندورا، مطرح می‌کند که خودکارآمدی، توانی سازنده است که بدان وسیله، مهارت‌های شناختی اجتماعی، عاطفی و رفتاری؟ برای تحقق اهداف گوناگون، به گونه‌ای اثر بخش سیمانده‌ی سیمانده‌ی می‌شود. یعنی باور انسان درباره توانایی‌های خود در انجام آن‌ها بر چگونگی عملکرد

خویش مؤثر است. در پرسش دوم به بررسی نقش دوره های آموزش ضمن خدمت و توانمندسازی کارکنان در بعد احساس استقلال کارکنان با چهار زیر شاخص پرداخته شد. نتایج بدست آمده نشان دادند که دوره های آموزش ضمن خدمت می تواند منجر به احساس استقلال در کارکنان شود. افراد توانمند در مورد کارهای شان احساس مالکیت می کنند زیرا آنان می توانند تعیین کنند که کارها چگونه باید انجام شوند و با چه سرعتی پایان یابند. در حقیقت، داشتن حق انتخاب جزء اصلی خودسamanی بشمار می رود. در پرسش سوم به بررسی نقش دوره های آموزش ضمن خدمت و توانمندسازی کارکنان در بعد احساس مؤثر بودن کارکنان با چهار زیر شاخص پرداخته شد. نتایج بدست آمده نشان دادند که دوره های آموزش ضمن خدمت با احساس مؤثر بودن در کارکنان مرتبط است. افرادی که دارای حس مؤثر بودن هستند، می کوشند به جای رفتار واکنشی در مقابل محیط، تسلط خود را بر آن چه می بینند حفظ کنند. در پرسش چهارم به بررسی نقش دوره های آموزش ضمن خدمت و توانمندسازی کارکنان در بعد احساس معنی دار بودن شغل کارکنان با چهار زیر شاخص پرداخته شد. نتایج نشان دادند که دوره های آموزش ضمن خدمت با احساس معنی دار بودن شغل کارکنان ارتباط داشته است. از آن جایی که کار معنی دار با احساس اهمیت شخصی و خود ارزشمندی افراد همراه است، در اشتغال به آن هیجان و شوقی بیشتر دارند. هم چنین، افرادی که با احساس معنی دار بودن شغل توانمند شده اند نواورتر، بر رده های بالاتر، تأثیر گذار و شخصاً کارآتر از کسانی هستند که از لحاظ معنی دار بودن شغل امتیازهایی پایین تر دارند. پژوهش ها درباره معنی داری کار بدین نتیجه رسیده است که افراد به هنگام اشتغال به کاری که احساس می کنند معنی دار است، بیشتر به آن متعهد و بیشتر درگیر آن می شوند، نیروی زیادتری برای آن مرکز می کنند و در پیگری اهداف، پشتکاری بیشتر از خود نشان می دهند. در پرسش پنجم به بررسی نقش دوره های آموزش ضمن خدمت و توانمندسازی کارکنان در بعد احساس اعتماد میان همکاران به چهار زیر شاخص پرداخته شد. نتایج نشان دادند که آموزش های ضمن خدمت با احساس اعتماد میان همکاران ارتباط داشته است. بین چگونگی اجرای دوره های آموزش ضمن خدمت و احساس اعتماد کارکنان، رابطه ای معنی دار مستقیم وجود داشت. افراد توانمند حسی به نام اعتماد دارند. مطمئن هستند که با آنان منصفانه و یکسان رفتار خواهد شد. این افراد اطمینان دارند که حتی در مقام زبردست نیز نتیجه نهایی کارهایشان، نه آسیب و زیان بلکه عدالت و صفا خواهد بود. به گونه معمول، معنای این احساس آن است که آنان اطمینان دارند متصدیان مراکز قدرت یا صاحبان قدرت به آنان اطمینان دارند، متصدیان مراکز قدرت یا صاحبان قدرت به آنان آسیب و زیان خواهند زد و این که با آنان بی طرفه رفتار خواهد شد. اعتماد به معنای داشتن احساس امنیت شخصی است. این افراد اعتماد دارند که در نهایت، هیچ آسیبی در نتیجه آن اعتماد متوجه آنان نخواهد شد. بنابراین، ایجاد جو اعتماد و برقراری ارتباطات صادقانه در سازمان، موجب ایجاد انگیزه

در کارکنان برای اجرا و انجام وظایف شغلی و ایجاد حس تعلق و مسئولیت پذیری بیشتر در امور می‌شود. توانمندسازی باعث افزایش عزت نفس (احترام به خود) شده و نتایج آن در رفتار با دیگران جلوه پیدا می‌کند. احترام قابل شدن به انسان و اندیشه‌های والای او، در واقع پاسخگویی به یکی از نیازهای اساسی اوست که نتیجه آن تقویت اعتماد به نفس و وجودان کاری در نیروهای فعال سازمان است. در واقع، نیروی کار وقتی مورد احترام قرار گیرد و ایده‌ها و افعال او پاس داشته شود، بهتر می‌تواند به فعالیت بپردازد و قدرت خلاقیت در کارهای او به مراتب بیشتر خواهد شد. روی هم رفته، می‌توان چنین نتیجه گرفت که توانمندسازی‌های شغلی کارکنان از راه آموزش‌های ضمن خدمت نسبتاً تقویت شده است و توسعه بیشتر این توانمندی‌ها منوط به چگونگی ارایه صحیح آموزش‌ها ضمن خدمت است. آموزش افزون بر این که استعدادهای افراد را پرورش می‌دهد و روش‌ها و فنون انجام کار را بهبود می‌بخشد، موجب کسب دانش و افزایش مهارت‌های شغلی شده و از اتلاف هزینه و بودجه جلوگیری می‌کند. بنابراین، دوره‌های آموزش ضمن خدمت برگزار شده توانسته است در افزایش احساس توانمندی در بین کارکنان تأثیر بگذارد. به بیان دیگر، احساس توانمندی موجود در بین کارکنان به ساعت‌های آموزش ضمن خدمت ارتباط دارد. شواهد نشان می‌دهند که در اداره کل ورزش و جوانان فارس نیاز سنجدی آموزش بدرستی انجام گرفته و آموزش‌های برگزار شده در سطوح توجیهی مدیریتی، شغلی و عمومی که نوعی سرمایه‌گذاری از ظرفیت پذیری کار بشمار می‌آید با وظایف سازمانی کارکنان مرتبط بوده است. هم‌چنین، کارکنان با انگیزه و علاقه کامل در دوره‌های آموزش به خاطر توانمندی و هم با خاطر استفاده از مزایای آن‌ها جهت ارتقاء شغلی در دوره‌های آموزشی شرکت کرده‌اند. بدیهی است برگزاری دوره‌های آموزش در سال ۱۳۹۲ در اداره کل ورزش و جوانان نسبت به سال‌های گذشته بی‌سابقه بوده و رشد شایان توجیهی داشته است. نتایج این پژوهش در زمینه تأثیر آموزش‌های ضمن خدمت بر توانمند سازی و بهره‌وری کارکنان با پژوهش‌هایی چون نکوبی مقدم و میر رضایی (nekouei & mir rezaie, 2005)، زارعی متین و همکاران (zareie matin et al, 2007)، نادی و دیگران (nadi et al, 2007)، شریعتمداری و عبدالوس (shariat madari & abous, 2010)، اسلامی و همکاران (al, 2011)، شاه کرمی پور و تیرگر (shah karami pour & tirgar, 2012)، تقذیس و دیگران (taghdis et al, 2011) و حیدری نژاد و همکاران (heydari nejad et al, 2012) همخوانی دارد. در پرسش ششم به بررسی نقش دوره‌های آموزش ضمن خدمت و بهره‌وری کارکنان در بعد توان و آمادگی کاری با سه زیر شاخص پرداخته شد. نتایج نشان دادند که آموزش‌های ضمن خدمت با توان و آمادگی کاری کارکنان ارتباط داشته است. در پرسش هفتم به بررسی نقش دوره‌های آموزش ضمن خدمت و بهره‌وری کارکنان در بعد وضوح یا ادراک نقش و شناخت شغل با سه زیر شاخص پرداخته شد. نتایج نشان دادند که آموزش‌های ضمن خدمت با ادراک و نقش و شناخت

شغل کارکنان ارتباط داشته است. در پرسش هشتم به بررسی نقش دوره های آموزش ضمن خدمت و بهره وری کارکنان در بعد حمایت سازمانی با هشت زیر شاخص پرداخته شد. نتایج نشان دادند که آموزش های ضمن خدمت با ادراک و نقش و شناخت شغل کارکنان ارتباط داشته است. در پرسش نهم به بررسی نقش دوره های آموزش ضمن خدمت و بهره وری کارکنان در بعد انگیزش کارکنان با شش زیر شاخص پرداخته شد. نتایج نشان دادند که آموزش های ضمن خدمت با ادراک و نقش و شناخت شغل کارکنان ارتباط داشته است. در پرسش دهم به بررسی نقش دوره های آموزش ضمن خدمت و بهره وری کارکنان با پنج زیر شاخص پرداخته شد. نتایج خدمت و بهره وری کارکنان در بعد ارزیابی (بازخورد) کارکنان ارتباط داشته است. در نشان دادند که آموزش های ضمن خدمت با ارزیابی (بازخورد) کارکنان ارتباط داشته است. در پرسش دوازدهم به بررسی نقش دوره های آموزش ضمن خدمت و بهره وری کارکنان در بعد سازگاری محیطی با دو زیر شاخص پرداخته شد. نتایج نشان دادند که آموزش های ضمن خدمت در بعد سازگاری محیطی کارکنان ارتباط داشته است. نتایج بدست آمده از تجزیه و تحلیل داده های گردآوری شده در جامعه مورد بررسی نشان دادند که دوره های آموزش ضمن خدمت توانسته است متغیرهای توان و آمادگی کاری، وضوح یا ادراک نقش و شناخت شغلی، حمایت سازمانی، انگیزش (تمایل)، ارزیابی (بازخورد)، محیط یا سازگاری محیطی را بین کارکنان بهبود بخشد. از این رو، می توان نتیجه گرفت که اگر آموزش های ضمن خدمت با روش ها، محتوا و بودجه مناسب و به وسیله کارشناسان اجرا شود، می تواند در بهبود توان و آمادگی کاری، حمایت سازمانی، سازگاری محیطی و ارزیابی و تقویت انگیزش، ادراک نقش و شناخت شغل آنان مؤثر واقع شود. با توجه به این که نیروی انسانی مهم ترین عامل رشد و توسعه هر سازمان بشمار می رود، افزایش کیفیت آن ضروری می باشد و در این راستا رشد کیفی نیروی انسانی مستلزم دادن آگاهی ها و آموزش های لازم هم گام با رشد سریع علوم و فناوری می باشد. از یک سو، در هر سازمان مدیر به عنوان یکی از کارکنان که در رأس هرم سازمانی قرار دارد و در اداره امور سازمان و دستیابی به اهداف آن نقشی عمده دارد از آموزش های لازم با توجه به تغییرات محیط؟؟ خود و الزام در هماهنگ ساختن سازمان با آن بینیاز نیست و این امر کارایی کار مدیر را در بر دارد که می بایست با شرکت در دوره های آموزش به اثر بخشی و در نهایت، به بهره وری کاری منجر شود. نتایج این پژوهش در زمینه تاثیر آموزش های ضمن خدمت بر بهره وری کارکنان با پژوهش هایی چون احمدی و همکاران (ahmadi et al, 2010)، ربیعی و همکاران (rabiei et al, 2011)، اصغری و جلیلیان (jalilian & asghari, 2012)، ابیلی و همکاران (ebili et al, 2012)، رئوفی و قوچانی دروس (raouafi & ghuchani darous, 2001) از راهکارهای اساسی و مؤثر در امر نگهداری و بهره وری نیروی انسانی بشمار می رود و استفاده

بهینه از نیروی انسانی، ابزار و امکانات اداره صحیح و مطلوب سازمان، از جمله امتیازها به نامهای آموزش کارکنان می‌باشد.

References

- Moshabaki, (1998). The management of organizational behavior, cashmere Publications: 343.
- Foroughi, O. Nadi, E. & Ibrahim Pour, (2008). Peace be upon him, the factors affecting the quality of in-service training, Islamic Azad University staff, students and research in educational science curriculum, Islamic Azad University Khorasgan No. XIX, Ss78-61.
- Fathi Ajargah, K. (2004). Planned staff training, publications Tehran.
- Sadri, P. (2004). Training of government personnel, Department of Management and Human Capital Management and Planning Organization p. 14.
- The Vntkyng (1996). Planning for effective learning (translated by Mohammad Chizari), Tarbiat Modarres University. Page 23.
- Raoofi Person, F. (2001). Effect of Public Administration Training Centre training on the performance of the center's managers MA degree in Yazd province come from the perspective of the hands of subordinates, Faculty of Education, University martyr Beheshti.
- Hatami, H. (2009). Evaluate the effectiveness of in-service training of human resources in health-research office administrators, faculty and staff in academic units of the Islamic Azad University, Journal of Educational Management University in New approach Islamic city of Shiraz, second, fifth issue, Ss100-1998.
- Saeedi Rezvani, M. & Bynqy, T. (2007). To evaluate the effectiveness of in-service training for the staff of the Foundation for Islamic Revolution martyr, scientific-research Journal of Shahed University Address, July 2008, the fifteenth year, No. 29, p. 70).
- Abeli, Kh. Sobhani Race, C.E. & You Bose, A. (2010). Designed to improve the effectiveness of the training model (case study: National Iranian Oil Company), Journal of Human Resource Management and the oil industry, the third year, No. 11, spring 2012, p. 85.
- Ghahremani, M. (2003). to evaluate the effectiveness of postgraduate project and operations management, Management and Development Journal, 11.
- 11. Fathi Ajargah, K. (2006). the planned in-service training of staff, Tehran, publisher side.
- 12. Fathi Ajargah, K. (2007). training needs assessment models and techniques, Tehran Publications
- Islamic, of Norouzi, natural, innovative, H. (2011). the effect of in-service training on staff empowerment Islamic Azad University, Journal of management leadership training, Islamic Azad University of Garmsar, the fifth year, No. 4, Winter 2011, pp. 22-9.

- Zareie Matin, H. Mohammadi Alyaly, Gh. & Industrial, G. (2007). Examined the relationship between in-service training and empowerment of staff (in the agriculture Qom), management culture, the fifth year, the number XVI, fall and winter 2007, Ss116-87
- Shahkarami Pour, Z. Tyrgrh, (2012). about in-service training and staff empowerment, educational strategies Quarterly, Vol. 5, No. 4, Winter 2012, Ss235-231.
- hoseinian, S., & Tabatabai, Sh. (2009). the effectiveness of in-service training of teachers and trainers from vocational schools in Tehran on job satisfaction and professional capabilities, the new Journal of Educational Faculty of Education and Psychology University Zahra, Volume 5, Number 1, Ss146-115
- taghdisi, M. Abvalkhryan, S. & Hosseini, F. (2011). the effect of education on health volunteers empowerment West Tehran health centers and the factors influencing it in 2009, Iran Occupational Health Journal, Volume 8, Number 2, Summer 2011 .
- Naderi, N, Jamshidian, A., & Salimi, A.H. (2007). "Empowering employees through in-service training (study Esfahan Oil Refining Co.), Journal of Humanities and Social Sciences" special management "seventh year, the number twenty and seventh.
- Jafari Harandi, S, Fkhrzad, M. (2010). The role of corporate training in effective implementation of empowerment process Yazd, the first international conference and innovation management.
- Heidarinejad, S, Mehrabi, CE, Azmshat (2012). The effect of in-service training courses to empower physical education teachers, scientific-research journal Applied Research in Sport Management, Volume 1, Number 2, Fall, Ss88-81.
- Shariatmadari, M, Bdvs, M. (2010). "The role of learning in enabling management and staff of the Social Security Administration of the province," Journal of Communication and Education, 2010.
- Hung, T. (2001). The relation of training practices and organizational performance in the and medium Enterprise, journal of Education and Training, vol5,no8-9.pp437.
- Becker, G.S. (1962). Inrestment in human capital: A theoretical analysis ,Journal of political Economy 70 ,949.
- Goldsstein, I. L. (1993). Training in organization: Needs Assessment ,development and Evaluation ,3rd ed.,Monterey :Brooks/cole.
- Olaniyan, D.A & Lucas, B.O. JO. (2008). Staff Training and Development: A Vital Tool for organizational Effectiveness European Journal of scientific Research, Vol 24, No.3.
- Reimers, E. (2003). Teacher professional development an international review of literature,unesw publication.